

Received: 2 Jul 2020, Revised: 18 Feb 2021

Accepted: 4 Mar 2021

นิพนธ์ต้นฉบับ

การศึกษาสถานการณ์และความต้องการด้านสุขภาพของประชาชนในเขตพื้นที่ รับผิดชอบโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลราชบุรีนิคม อำเภอน้อย จังหวัดนนทบุรี

อำพล บุญเพียร^{1,*} ปฐมา จันทพล¹ อริศรา ธนานุศักดิ์¹ ณัฏฐา เชิดชูธีรกุล¹ ปัทมา ทองธรรมชาติ¹

บทคัดย่อ

การวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed method) ครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานการณ์ และความต้องการด้านสุขภาพของประชาชนในเขตพื้นที่รับผิดชอบโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลราชบุรีนิคม อำเภอน้อย จังหวัดนนทบุรี กลุ่มตัวอย่างเป็นเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลราชบุรีนิคม จำนวน 3 คน และประชาชนในเขตรับผิดชอบโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลราชบุรีนิคม อำเภอน้อย จังหวัดนนทบุรี จำนวน 97 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาประกอบไปด้วย แบบเก็บข้อมูลประชากรและสถิติชีพ แบบสอบถามความต้องการด้านสุขภาพและแบบสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์ การแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เนื้อหา (Content analysis) ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่เจ็บป่วยด้วยโรคไขมันในเลือดสูง ร้อยละ 14.76 และเบาหวาน ร้อยละ 11.10 ประชาชนมีความต้องการด้านสุขภาพที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การส่งเสริมสุขภาพ ป้องกันโรค รักษา ฟันฟู ผู้ป่วยโรคเรื้อรัง ($\bar{X} = 4.62$, SD = 0.74) และการประคบสมุนไพร ($\bar{X} = 4.62$, SD = 0.62) โดยเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลราชบุรีนิคม ต้องการให้มีการบริการวิชาการเรื่องการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง ไข้เลือดออก โรคเรื้อรัง และการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น ดังนั้นควรนำผลการศึกษา มาพิจารณาในการจัดกิจกรรมโครงการเพื่อพัฒนาและแก้ปัญหาสุขภาพของชุมชนต่อไป

คำสำคัญ ความต้องการด้านสุขภาพ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลราชบุรีนิคม

¹ วิทยาลัยเทคโนโลยีทางการแพทย์และสาธารณสุข กาญจนาภิเษก

*Corresponding author: aumpoltor@hotmail.com

Original Article

A Study of Situation and Health Needs of People in the Area of Ratiyom
Sub-district Health Promoting Hospital, Sai Noi District,
Nonthaburi Province

Aumpol Bunpean^{1,*}, Patama Chantarapon¹, Arisara Tananusak¹,
Natta Choedchutirakul¹, Patama Thongtommachat¹

Abstract

This survey research aims to study the situation and the health needs of people in the area of Ratniyom health promoting hospital, Sai Noi District, Nonthaburi province. The samples were 3 staff of Ratniyom health promoting hospital and 97 people in the area of responsibility of Ratniyom health promoting hospital, Sai Noi District, Nonthaburi province. Research tools used in the study consisted of demographic and vital statistics data collection forms, interview form for staff of Tambon health promotion hospital and health needs questionnaire. Data was analyzed by content analysis, frequency distribution, percentage, average ($\bar{X}$) and standard deviation (SD). The study found that The majority of people are ill with high blood cholesterol, 14.76% and diabetes 11.10%. The staff at Ratniyom Subdistrict Health Promotion Hospital want to have academic services on caring for the elderly with dependence, dengue fever, chronic illness and adolescent pregnancy. As for the people with the highest mean health needs, the promotion, prevention, treatment, and rehabilitation of chronic disease patients ($\bar{X}$ = 4.62, SD = 0.74) and herbal compress ($\bar{X}$ = 4.62, SD = 0.62). Therefore, the study results should be considered in organizing the project activities to solve community health problems.

Keywords: Health needs, Ratniyom Health Promoting Hospital

¹Kanchanabhishek Institute of Medical and Public Health Technology

*Corresponding author: aumpoltor@hotmail.com

บทนำ

วิทยาลัยเทคโนโลยีทางการแพทย์และสาธารณสุข กาญจนภิเษก เป็นหนึ่งใน 39 วิทยาลัยภายใต้สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก ซึ่งเป็นสถาบันอุดมศึกษาเฉพาะทางด้านวิทยาศาสตร์สุขภาพ ซึ่งดำเนินการจัดการเรียนการสอนมาตั้งแต่ พ.ศ. 2536 ปัจจุบันจัดการเรียนการสอนทั้งสิ้น 4 หลักสูตร ได้แก่ หลักสูตรการแพทย์แผนไทยบัณฑิต หลักสูตรวิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาเวชระเบียน หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงเวชระเบียน และประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงสาขาโสตทัศนศึกษาทางการแพทย์ โดยมีพันธกิจ 5 ด้านคือ 1) ผลิตและพัฒนาบุคลากรด้านสหเวชศาสตร์รวมทั้งการแพทย์แผนไทยให้รองรับระบบบริการสุขภาพของชุมชนและประเทศ 2) วิจัย พัฒนานวัตกรรม และนวัตกรรม 3) ให้บริการวิชาการแก่สังคม 4) พัฒนาวิทยาลัยให้เข้มแข็งสู่การเป็นสถาบันอุดมศึกษาชั้นนำ และ 5) ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยชุมชนมีส่วนร่วม¹

การบริการทางวิชาการแก่สังคมเป็นหนึ่งในภารกิจหลักของสถาบันอุดมศึกษาซึ่งสถาบันพึงให้บริการทางวิชาการแก่ชุมชนสังคมและประเทศชาติในรูปแบบต่าง ๆ ตามความถนัดและในด้านที่สถาบันมีความเชี่ยวชาญ การให้บริการทางวิชาการอาจให้เปล่าโดยไม่คิดค่าใช้จ่ายหรืออาจคิดค่าใช้จ่ายตามความเหมาะสมโดยให้บริการทั้งหน่วยงานภาครัฐและเอกชน หน่วยงานอิสระ หน่วยงานสาธารณะชุมชนและสังคมโดยกว้าง รูปแบบการให้บริการทางวิชาการมีความหลากหลาย เช่น การอนุญาตให้ใช้ประโยชน์ทรัพยากรของสถาบันเป็นแหล่งอ้างอิงทาง

วิชาการให้คำปรึกษาให้การอบรมจัดประชุมหรือสัมมนาวิชาการ ทำงานวิจัยเพื่อตอบคำถามต่างๆ หรือเพื่อชี้แนะสังคมการให้บริการทางวิชาการ นอกจากเป็นการทำประโยชน์ให้สังคมแล้วสถาบันยังได้รับประโยชน์ในด้านต่าง ๆ คือเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ของอาจารย์อันจะนำมาสู่การพัฒนาหลักสูตรมีการบูรณาการเพื่อใช้ประโยชน์ทางด้านการจัดการเรียนการสอนและการวิจัยพัฒนาตำแหน่งทางวิชาการของอาจารย์สร้างเครือข่ายกับหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งเป็นแหล่งงานของนักศึกษาและเป็นการสร้างรายได้ของสถาบันจากการให้บริการทางวิชาการด้วย²

ปีการศึกษา 2562 วิทยาลัยเทคโนโลยีทางการแพทย์และสาธารณสุข กาญจนภิเษก ได้กำหนดชุมชนเป้าหมายในการให้บริการวิชาการเพื่อพัฒนาชุมชน คือ ชุมชนราชบุรีนิคม ภายใต้การดูแลของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลราชบุรีนิคม อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี เป็นพื้นที่เป้าหมาย การบริการวิชาการควรคำนึงถึงกระบวนการในการให้บริการวิชาการแก่สังคมโดยการศึกษาค้นคว้าความต้องการของกลุ่มเป้าหมายนำมาจัดทำแผนบริการวิชาการทั้งการบริการวิชาการที่ทำให้เกิดรายได้และการบริการวิชาการที่สถาบันจัดทำเพื่อสร้างประโยชน์แก่ชุมชนหรือสังคมโดยมีการประเมินความสำเร็จของการบริการวิชาการและนำมาจัดทำเป็นแผนการใช้ประโยชน์จนเกิดผลลัพธ์ที่สร้างความพึงพอใจต่อชุมชนและสังคมอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

จากที่มาและความสำคัญดังกล่าวทำให้คณะผู้วิจัยมีความสนใจที่จะทำวิจัยเรื่องการศึกษาสถานการณ์และความต้องการด้านสุขภาพของประชาชนในเขตพื้นที่รับผิดชอบโรงพยาบาล

ส่งเสริมสุขภาพตำบลราชูร์นิยม อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี เพื่อศึกษาปัญหาทางด้านสุขภาพของประชาชน และศึกษาความต้องการของชุมชนต่อการบริการวิชาการด้านสุขภาพ ซึ่งจะเป็นข้อมูลสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการลงไปพัฒนาให้บริการวิชาการแก่ชุมชนต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย การวิจัยแบบผสมผสาน (mixed method)

กลุ่มตัวอย่างในการสัมภาษณ์ เป็นเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลราชูร์นิยม อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี จำนวน 3 คน

กลุ่มตัวอย่างในการตอบแบบสอบถาม เป็นประชาชนในเขตพื้นที่รับผิดชอบของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลราชูร์นิยม อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี จำนวน 97 คน จากประชากร จำนวน 2,887 คน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของทาโรยามาเน่ (Yamane) ในระดับความคลาดเคลื่อน ± 10 ได้กลุ่มตัวอย่าง 97 คน แล้วทำการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบไปด้วยเครื่องมือ 3 ชนิดดังต่อไปนี้

1. แบบเก็บข้อมูลประชากรและสถิติชีพ ซึ่งเป็นแบบรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิจากโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลราชูร์นิยม อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี ได้แก่ ข้อมูลทั่วไปของประชากร จำนวน 2 ข้อ คือ 1. ข้อมูลประชากรจำแนกตามเพศ อายุ 2. ข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ ลักษณะการทำงาน และข้อมูลสถิติชีพ

จำนวน 2 ข้อ คือ 1. อัตราการป่วยเฉพาะโรค 2. อัตราการตายเฉพาะโรค

2. แบบสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เป็นเครื่องมือใช้สัมภาษณ์เกี่ยวกับปัญหาสุขภาพและความต้องการพัฒนาทางด้านสุขภาพของประชาชนในชุมชนราชูร์นิยม เป็นลักษณะคำถามแบบปลายเปิด ซึ่งมีแนวคำถามจำนวน 5 ข้อ ดังนี้

2.1 ปัญหาด้านสุขภาพของประชาชนในตำบลราชูร์นิยม อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี มีอะไรบ้าง

2.2 วิธีการแก้ปัญหาด้านสุขภาพของประชาชนในตำบลราชูร์นิยม อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี เป็นอย่างไร

2.3 ท่านคิดว่าเพราะเหตุใดประชาชนในตำบลราชูร์นิยม อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี จึงยังคงพบกับปัญหาสุขภาพเช่นนี้อยู่

2.4 หากมีการจัดการอบรม ท่านต้องการให้เกิดการอบรมเรื่องใด เพื่อแก้ปัญหาทางด้านสุขภาพของประชาชนในตำบลราชูร์นิยม อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี

2.5 หากมีการให้บริการด้านสุขภาพ ท่านต้องการการให้บริการสุขภาพในรูปแบบใดเพื่อแก้ปัญหาของประชาชนในตำบลราชูร์นิยม อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี

3. แบบสอบถามความต้องการด้านสุขภาพของประชาชนในเขตรับผิดชอบโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลราชูร์นิยม อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี ประกอบด้วยคำถามประเภทต่างๆ โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่

3.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายปิด (Close-ended questions) ที่ให้ผู้ตอบเลือกตอบเพียงคำตอบเดียว จำนวน 5 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน และอาชีพ

3.2 ความต้องการด้านสุขภาพของประชาชนในเขตรับผิดชอบโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลราชบุรีนิคม อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ โดยข้อคำถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ที่ให้ผู้ตอบเลือกตอบเพียงคำตอบเดียวในช่องที่ตรงกับความรู้สึกของผู้ตอบมากที่สุด มีจำนวน 3 ด้าน คือ ด้านการบริหารจัดการ 6 ข้อ ด้านบริการสุขภาพ 22 ข้อ ด้านวิชาการ 13 ข้อ โดยมีคำถามเกี่ยวกับความต้องการ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

5 หมายถึง ความต้องการ มากที่สุด

4 หมายถึง ความต้องการ มาก

3 หมายถึง ความต้องการ ปานกลาง

2 หมายถึง ความต้องการ น้อย

1 หมายถึง ความต้องการ น้อยที่สุด

การแปลผลคะแนน โดยนำคะแนนของผู้ตอบแบบประเมินแต่ละคนรวมกันหาค่าเฉลี่ย โดยใช้หลักเกณฑ์การแปลค่าเฉลี่ยในการให้ความหมายคะแนนเฉลี่ย ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	ระดับความพึงพอใจ
4.50 – 5.00	มากที่สุด
3.50 – 4.49	มาก
2.50 – 3.49	ปานกลาง
1.50 – 2.49	น้อย
1.00 – 1.49	น้อยที่สุด

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. การตรวจสอบคุณภาพโดยการหาความตรงของเนื้อหา (Content validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน พบว่า แบบรายงานข้อมูลประชากรและสถิติชีพ มีค่า IOC มากกว่า 0.5 ทุกข้อ จึงไม่มีการแก้ไข คำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์ มีค่า IOC มากกว่า 0.5 ทุกข้อ จึงไม่มีการแก้ไข แบบสอบถามความต้องการด้านสุขภาพ มีค่า IOC มากกว่า 0.5 ทุกข้อ จึงไม่มีการแก้ไข

2. การประเมินค่าความเที่ยงตรงโดยนำเครื่องมือไปทดลองใช้ในกลุ่มที่คล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง 30 คน แล้วใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าความสัมพันธ์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ซึ่งได้ค่าความเที่ยงที่ได้เท่ากับ 0.82

การเก็บรวบรวมข้อมูล มีขั้นตอนดังนี้

1. ขอความร่วมมือกับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลราชบุรีนิคม อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ เพื่อขอเก็บข้อมูลทุติยภูมิ ด้านประชากรและสถิติชีพ

2. ขอความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลราชบุรีนิคม อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ เพื่อสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัญหาสุขภาพและความต้องการพัฒนาทางด้านสุขภาพ

3. ประสานผู้นำในพื้นที่และขอความร่วมมือกับประชาชนในเขตรับผิดชอบโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลราชบุรีนิคม อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ ตอบแบบสอบถามความต้องการด้านสุขภาพ

4. ผู้ศึกษาตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลในแบบสอบถาม ให้มีความถูกต้องสมบูรณ์ก่อนที่จะนำไปลงรหัสและทำการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

ผลการวิจัย

จากการเก็บข้อมูลทิวภูมิ พบว่าประชาชนในเขตพื้นที่รับผิดชอบของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลราชบุรีนิคม อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี เป็นเพศหญิง จำนวน 1,496 คน และเป็นเพศชาย 1,344 คน โดยภาพรวมมีอายุระหว่าง 15-59 ปี มากที่สุด จำนวน 1,846 คน คิดเป็นร้อยละ 65.00 รองลงมาเป็นอายุ 60 ปีขึ้นไป จำนวน 536 คน คิดเป็นร้อยละ 18.87 และน้อยที่สุดคืออายุ 0-14 ปี จำนวน 458 คน คิดเป็นร้อยละ 16.13 โดยอาการที่ประชาชนที่มาใช้บริการจากโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลราชบุรีนิคม อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรีมากที่สุด คือความดันโลหิตสูง คิดเป็นร้อยละ 14.76 รองลงมาคือ เบาหวาน ร้อยละ 11.10 ทางเดินหายใจส่วนบน 10.47 และ เวียนศีรษะ 1.72

จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล พบว่า เจ้าหน้าที่ให้ความร่วมมือในการสัมภาษณ์เป็นอย่างดีทุกคน โดยสามารถสรุปประเด็นตามข้อคำถามได้ดังต่อไปนี้

1. ปัญหาด้านสุขภาพของประชาชนในตำบลราชบุรีนิคม อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรีคือการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง ใช้เลือดออก, โรคเรื้อรัง เช่น ความดันโลหิตสูง เบาหวาน และการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น

2. วิธีการแก้ปัญหาด้านสุขภาพ ส่วนมากคือการเขียนโครงการของบประมาณจากกองทุน

หลักประกันสุขภาพองค์การบริหารส่วนตำบลราชบุรีนิคม ตามปัญหาแต่ละกลุ่มวัย

3. เหตุที่ประชาชนในตำบลราชบุรีนิคมอำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี จึงยังคงพบกับปัญหาด้านสุขภาพ คือ พฤติกรรมการรับประทานอาหาร เช่น แกร่ง ของมัน ของทอด ของหวาน ปัญหาด้านการเจ็บป่วยด้วยโรคเรื้อรัง ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม การกำจัดขยะ การคัดแยกขยะ การป้องกันแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลาย พฤติกรรมการออกกำลังกาย และปัญหาผู้สูงอายุเปลี่ยนเป็นกลุ่มติดบ้านเพิ่มขึ้น

4. ความต้องการให้เกิดการอบรมให้ความรู้และฝึกปฏิบัติในการสร้างและฟื้นฟูอาสาสมัครครอบครัว เพื่อช่วยดูแลบุคคลที่เจ็บป่วยด้วยโรคเรื้อรัง และกลุ่มดูแลผู้สูงอายุในครอบครัวของตนเอง การอบรมการใช้ยาสมุนไพรในผู้ป่วยโรคเรื้อรัง เช่น โรคความดันโลหิตสูง โรคเบาหวาน โรคไต และโรคหลอดเลือดสมอง

5. ความต้องการการให้บริการด้านสุขภาพ เพื่อแก้ปัญหาของประชาชนในตำบลราชบุรีนิคม อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี คือการฟื้นฟูสภาพผู้ป่วยระยะ Intermediate care และกลุ่มดูแลผู้สูงอายุเพื่อป้องกันภาวะแทรกซ้อนจากการติดเชื้อ จัดทำนวัตกรรมป้องกันการเกิดแผลกดทับ หรือเครื่องมือกายภาพที่ช่วยในการบริหารร่างกายบนเตียงสำหรับผู้ป่วยติดเตียง การลดปวดด้วยสมุนไพร

ส่วนการสอบถามความต้องการจากประชาชน พบว่า ประชาชนในเขตรับผิดชอบโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลราชบุรีนิคม อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี ที่ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิง ร้อยละ 74.23 และ

เพศชาย ร้อยละ 25.77 ส่วนใหญ่มีอายุมากกว่า 60 ปี ร้อยละ 55.67 มีระดับการศึกษาสูงสุดคือระดับประถมศึกษา ร้อยละ 60.82 มีรายได้น้อยกว่า 5,000 บาทต่อเดือน ร้อยละ 42.27 และมีอาชีพเกษตรกร ร้อยละ 28.87 โดยมีความต้องการด้านสุขภาพ ดังต่อไปนี้

1. ภาพรวมความต้องการด้านการบริหารจัดการ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.30$, $SD=0.10$) โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ วัสดุ

อุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดอบรมด้านสุขภาพ โดยมีระดับความต้องการอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.45$, $SD=0.76$) รองลงมาคือ วิทยากรในการจัดอบรมด้านสุขภาพ โดยมีระดับความต้องการอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.37$, $SD=0.10$) และข้อที่มีความต้องการน้อยที่สุดคือ การสร้างเครือข่ายสุขภาพ โดยมีระดับความต้องการอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.21$, $SD=0.76$) ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และระดับความต้องการ ด้านการบริหารจัดการ ของประชาชนในชุมชนราชภัฏรณานิยม อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี (n=97)

รายการประเมิน	ระดับความต้องการ		
	$\bar{X}$	SD	ระดับ
1. การพัฒนาแกนนำสุขภาพ	4.22	0.75	มาก
2. การสร้างเครือข่ายสุขภาพ	4.21	0.76	มาก
3. การจัดทำแผนด้านสุขภาพ	4.24	0.83	มาก
4. สิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดอบรมด้านสุขภาพ	4.29	0.83	มาก
5. วัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดอบรมด้านสุขภาพ	4.45	0.76	มาก
6. วิทยากรในการจัดอบรมด้านสุขภาพ	4.37	0.80	มาก
รวม	4.30	0.10	มาก

2. ภาพรวม ความต้องการด้านบริการสุขภาพ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.23$, $SD=0.31$) โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยความต้องการมากที่สุด คือ การส่งเสริม ป้องกัน รักษาฟื้นฟูผู้ป่วยโรคเรื้อรัง โดยมีระดับความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.62$,

$SD=0.74$) และการประคบสมุนไพร โดยมีระดับความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.62$, $SD=0.65$) รองลงมาคือ การจ่ายยาสมุนไพร โดยมีระดับความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.52$, $SD=0.72$) ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และระดับความต้องการ ด้านบริการสุขภาพ ของประชาชนในชุมชนราชภัฏรณานิยม อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี (n=97)

รายการประเมิน	ระดับความต้องการ		
	$\bar{X}$	SD	ระดับ
1. การป้องกันโรคระบาด (ใช้เลือดออก ใช้ซิคุนกันยา)	4.26	0.72	มาก
2. การส่งเสริม ป้องกัน รักษา ฟันฟู ผู้ป่วยโรคเรื้อรัง	4.62	0.74	มากที่สุด
3. การตรวจ วินิจฉัยโรค	4.44	0.69	มาก
4. การจ่ายยาสมุนไพร	4.52	0.72	มากที่สุด
5. บริการน้ำ/ชา สมุนไพร	4.51	0.70	มากที่สุด
6. การอบสมุนไพร	4.44	0.80	มาก
7. การประคบสมุนไพร	4.62	0.65	มากที่สุด
8. การรรมยาสมุนไพร	4.33	0.82	มาก
9. การพอกยา บริเวณเข้า	4.45	0.80	มาก
10. การตอกเส้น	4.12	1.02	มาก
11. การทาบหม้อเกลือ	3.96	1.06	มาก
12. การนวดรักษาเฉพาะโรค	4.48	0.69	มาก
13. การนวดส่งเสริมสุขภาพ	4.46	0.78	มาก
14. การนวดฝ่าเท้าส่งเสริมสุขภาพ	4.48	0.66	มาก
15. การแช่ฝ่าเท้าเพื่อส่งเสริมสุขภาพ	4.40	0.77	มาก
16. การให้คำแนะนำในการดูแลสุขภาพ	4.51	0.67	มากที่สุด
17. การออกกำลังกายด้วยฤๅษีดัดตน	4.10	0.94	มาก
18. การออกกำลังกายด้วยการเต้นแอโรบิค	3.82	1.10	มาก
19. การออกกำลังกายด้วยการเต้นบาสโลป	3.78	1.10	มาก
20. การออกกำลังกายด้วยโยคะ	3.78	1.18	มาก
21. การออกกำลังกายด้วยไทเก็ก	3.64	1.23	มาก
22. การออกกำลังกายด้วยการรำไม้พอง	3.73	1.19	มาก
รวม	4.23	0.31	มาก

3. ภาพรวม ความต้องการด้านวิชาการ/อบรม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =4.25, SD=0.06) โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยความต้องการมากที่สุด คือ ท่ากายบริหาร โดยมีระดับความต้องการอยู่ในระดับมาก

($\bar{X}$ =4.34, SD=0.77) รองลงมาคือ การส่งเสริมป้องกัน รักษา ฟันฟู ผู้ป่วยโรคเรื้อรัง โดยมีระดับความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ =4.32, SD = 0.74) ดังแสดงในตารางที่ 3

นอกจากผู้ตอบแบบสอบถามยังมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ว่าต้องการให้มีการจัดหลักสูตรอบรม เรื่อง การนวด การทำหม้อเกลือ และการให้ความรู้ในการดูแลตนเอง และต้องการ

ให้มีกิจกรรมที่จัดขึ้นมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องเพิ่มมากขึ้น และอยากให้มีการจัดการแพทย์ทางเลือก เช่น กิจกรรมตอกเส้น กิจกรรมการนวดเท้า และกิจกรรมอบสมุนไพร เป็นต้น

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และระดับความต้องการ ด้านวิชาการหรือการอบรม ของประชาชนในชุมชนราชภัฏระยอง อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี (n=97)

รายการประเมิน	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน(SD)	ระดับ ความต้องการ
1. การส่งเสริม ป้องกัน รักษา ฟันฟู ผู้ป่วยโรคเรื้อรัง (เบาหวาน ความดันโลหิตสูง ไขมันในเลือดสูง)	4.32	0.74	มาก
2. การป้องกันโรคระบาด (ไข้เลือดออก ไข้ฉี่หนู กุนยา)	4.16	0.83	มาก
3. การให้ความรู้เกี่ยวกับสิทธิการรักษาพยาบาล	4.19	0.77	มาก
4. การใช้อาสมุนไพรมหาสารณสุขมูลฐาน	4.31	0.75	มาก
5. การนวดตนเอง	4.26	0.79	มาก
6. ทำกายบริหาร	4.34	0.77	มาก
7. การปลูกยาสมุนไพรมหาสารณสุขมูลฐาน	4.20	0.84	มาก
8. การผลิต ผลิตภัณฑ์สมุนไพรมหาสารณสุขมูลฐาน	4.20	0.82	มาก
9. การดูแลผู้สูงอายุ	4.25	0.82	มาก
10. การดูแลผู้ป่วยติดเตียง	4.19	0.90	มาก
11. การรับประทานอาหารที่เหมาะสมกับสุขภาพ	4.28	0.81	มาก
12. การเลิกเหล้า/บุหรี่ด้วยวิธีธรรมชาติ	4.19	0.84	มาก
13. การล้างพิษในร่างกายด้วยวิธีธรรมชาติ	4.31	0.80	มาก
รวม	4.25	0.06	มาก

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

ประชาชนในเขตพื้นที่รับผิดชอบของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลราชภัฏระยอง อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี เป็นโรคความดันโลหิตสูง คิดเป็นร้อยละ 14.76 รองลงมาคือ เบาหวาน ร้อยละ 11.10 ทางเดินหายใจส่วนบน 10.47 และเวียนศีรษะ

1.72 ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลการรายงานของสำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข ที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับโรคเบาหวานในประเทศไทยว่า 3 ปี ย้อนหลังประเทศไทยมีแนวโน้มผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงเพิ่มขึ้น โดยในปี พ.ศ. 2559 มีผู้ป่วยทั้งสิ้น 46,910 คน คิดเป็นอัตราการ

ป่วย 960.18 ต่อประชากรแสนคน ปี พ.ศ. 2560 มีผู้ป่วยทั้งสิ้น 49,643 คน คิดเป็นอัตราการป่วย 1,010.15 ต่อประชากรแสนคน และปี พ.ศ. 2561 มีผู้ป่วยทั้งสิ้น 55,665 คน คิดเป็นอัตราการป่วย 1,125.90 ต่อประชากรแสนคน³

ปัญหาด้านสุขภาพของประชาชนในตำบลราชบุรีนิคม อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี คือการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง ไข้เลือดออก โรคเรื้อรัง และการตั้งครุภัณฑ์ในวัยรุ่น ทำให้มีความต้องการการอบรมให้ความรู้และฝึกปฏิบัติในการสร้างเสริมสุขภาพและฟื้นฟูสุขภาพ เพื่อช่วยดูแลบุคคลที่เจ็บป่วยด้วยโรคเรื้อรัง และมีความต้องการการให้บริการด้านสุขภาพ คือ การฟื้นฟูสุขภาพผู้ป่วยระยะ Intermediate care และกลุ่มดูแลผู้สูงอายุเพื่อป้องกันภาวะแทรกซ้อนจากการนอนนานๆ การจัดทำนวัตกรรมป้องกันการเกิดแผลกดทับ หรือเครื่องมือกายภาพที่ช่วยในการบริหารร่างกายบนเตียงสำหรับผู้ป่วยติดเตียง และการลดปวดด้วยสมุนไพร สอดคล้องกับสถานการณ์ของสังคมไทยที่กำลังก้าวสู่การเป็นสังคมผู้สูงอายุ โดยเฉพาะพื้นที่เขตเมือง ที่ผู้สูงอายุจะมีปัญหาสุขภาพของโรคเรื้อรัง เช่น โรคเบาหวาน โรคความดันโลหิตสูง โรคหัวใจ และหลอดเลือด และโรคซึมเศร้า เป็นต้น ซึ่งกลุ่มผู้ป่วยเหล่านี้จำเป็นต้องได้รับการดูแลโดยเจ้าหน้าที่ระหว่างอยู่ในโรงพยาบาล และโดยคนในครอบครัวเมื่อออกจากโรงพยาบาลไปแล้ว ซึ่งในสภาพปัจจุบันบุคคลในครอบครัวต้องออกไปทำงานนอกบ้าน ทำให้ผู้สูงอายุที่ช่วยเหลือตัวเองไม่ได้จะขาดผู้ดูแล ซึ่งในอนาคตที่ยั่งยืนวันที่ขนาดของปัญหาจะเพิ่มขึ้น⁴

ประชาชนมีความต้องการในระดับมากที่สุด คือ การส่งเสริม ป้องกัน รักษา ฟื้นฟู ผู้ป่วยโรคเรื้อรัง โดยมีระดับความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุด การ

ประคบสมุนไพร โดยมีระดับความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุด และการจ่ายยาสมุนไพร โดยมีระดับความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุด และนอกจากนี้ยังมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากผู้ตอบแบบสอบถามว่าอยากให้มีการจัดหลักสูตรอบรม เรื่อง การนวด การทักหม้อเกลือ และการให้ความรู้ในการดูแลตนเอง และต้องการให้วิทยาลัย ให้จัดกิจกรรมให้บริการอย่างต่อเนื่องเพิ่มมากขึ้น เพิ่มกิจกรรมออกกำลังกาย กิจกรรมการนวดเท้า และกิจกรรมอบสมุนไพร เนื่องจากในเขตพื้นที่รับผิดชอบของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลมีจำนวนผู้ป่วยติดเตียงทั้งสิ้น 17 หลังคาเรือน สอดคล้องกับรายงานภาวะสุขภาพและความต้องการทางด้านสุขภาพของประชาชนกรณีศึกษาชุมชนในเขตเทศบาลเมืองคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี⁵ ที่ว่าประชาชนที่เจ็บป่วยด้วยโรคเรื้อรังในชุมชนต้องการรับการดูแลรักษาต่อเนื่องจากแพทย์และพยาบาลประจำศูนย์สาธารณสุขใกล้บ้าน

การนำผลการวิจัยไปใช้

1. นำผลการศึกษาและความต้องการด้านสุขภาพ ของประชาชนในเขตพื้นที่รับผิดชอบโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลราชบุรีนิคม อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี มาพิจารณาในการวางแผนการจัดกิจกรรมบริการวิชาการให้กับชุมชน

2. นำผลการศึกษาและความต้องการด้านสุขภาพ ของประชาชนในเขตพื้นที่รับผิดชอบโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลราชบุรีนิคม อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี ให้กับหน่วยงานและประชาชนในพื้นที่ให้ทราบข้อมูลและการเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน

เอกสารอ้างอิง

1. วิทยาลัยเทคโนโลยีทางการแพทย์และสาธารณสุข กาญจนภิเษก. ข้อมูลวิทยาลัยเทคโนโลยีทางการแพทย์และสาธารณสุข กาญจนภิเษก [อินเทอร์เน็ต]. 2561 [เข้าถึงเมื่อ 2563 มกราคม 20]. เข้าถึงได้จาก <http://www.kmpht.ac.th/kmpht/public/profile>
2. สายฝน ตันตะโยธิน, วรางคณา คุ่มสุข, วาสนา อุปป้อ, ดารินทร์ พนาสันต์. การวิจัยติดตามประเมินผลกระทบของการดำเนินงานโครงการพัฒนาคุณภาพเครือข่ายระบบบริการสุขภาพปี 2555. สุพรรณบุรี : วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุพรรณบุรี, 2556.
3. กองโรคไม่ติดต่อ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข. จำนวนและอัตราผู้ป่วยใน ปี 2559 - 2561 (ความดันโลหิตสูง, เบาหวาน, หลอดเลือดหัวใจ, หลอดเลือดสมอง และ COPD. นนทบุรี: กองโรคไม่ติดต่อ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข, 2562.
4. สุภาดา คำสุชาติ. ปัญหาและความต้องการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุในประเทศไทย : ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย. วารสารวิชาการสาธารณสุข 2560;26:1156-1164.
5. สุธาสินี ศรีนุ่น, ลภัสรดา หนุ่มคำ, วนิดา ทองใบ, จิราภรณ์ กรรมบุตร, สุกัญญา พลโพธิ์กลาง, ประกายเพชร วินัยประเสริฐ, เสาวลักษณ์ คำทอง, แสงวรรณ ตั้งแสงสกุล. ภาวะสุขภาพและความต้องการทางด้านสุขภาพของประชาชน กรณีศึกษาชุมชนในเขตเทศบาลเมืองคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี. วารสารสาธารณสุขศาสตร์ 2560;47(1): 55-66.